



Årsmelding for Vega verneområdestyre 2015



Jannike Wika
Verneområdeforvalter

Innhold

1.0 Innledning	2
2.0 Midler til forvaltning av verneområdene	4
2.1 Drift utvalg	4
2.2 Forvaltningsplan	5
2.3 Bestillingsdialog	6
3.0 Tiltak i verneområdene på Vega	7
3.1 Tiltaksmidler gjennom bestillingsdialogen 2015	7
3.2 Supplerende tildeling	8
3.3 Sjøppel og sitkagran i Hysvær	8
3.4 Rapportering fra SNO – lokalt	9
Generelle utviklingstrekk/utfordringer	10
Anbefalte oppfølgingspunkter neste år	10
Registrering av barskog i verdensarvområdet	11
3.5 Andre tiltak	12
Plukke sikaplanter i Holandsosen og Kjellerhaugvatnet	12
Sviing av lyng i Holandsosen naturreservat	13
Hogst av sitkagran <i>utafor</i> verneområdene på Vega	14
Hekkende Grågås på Vega 2015	14
4.0 Forvaltningsplan for Vegaøyen verdensarvområde	16
5.0 Vega verneområdestyrets deltakelse	17
5.1 Styret	17
5.2 Verneområdeforvalter	18
VEDLEGG	22

Alle bildene i årsmeldingen er tatt av Jannike Wika

Bildet på forsiden er tatt i Flovær fuglefredningsområde i juni 2015

1.0 Innledning

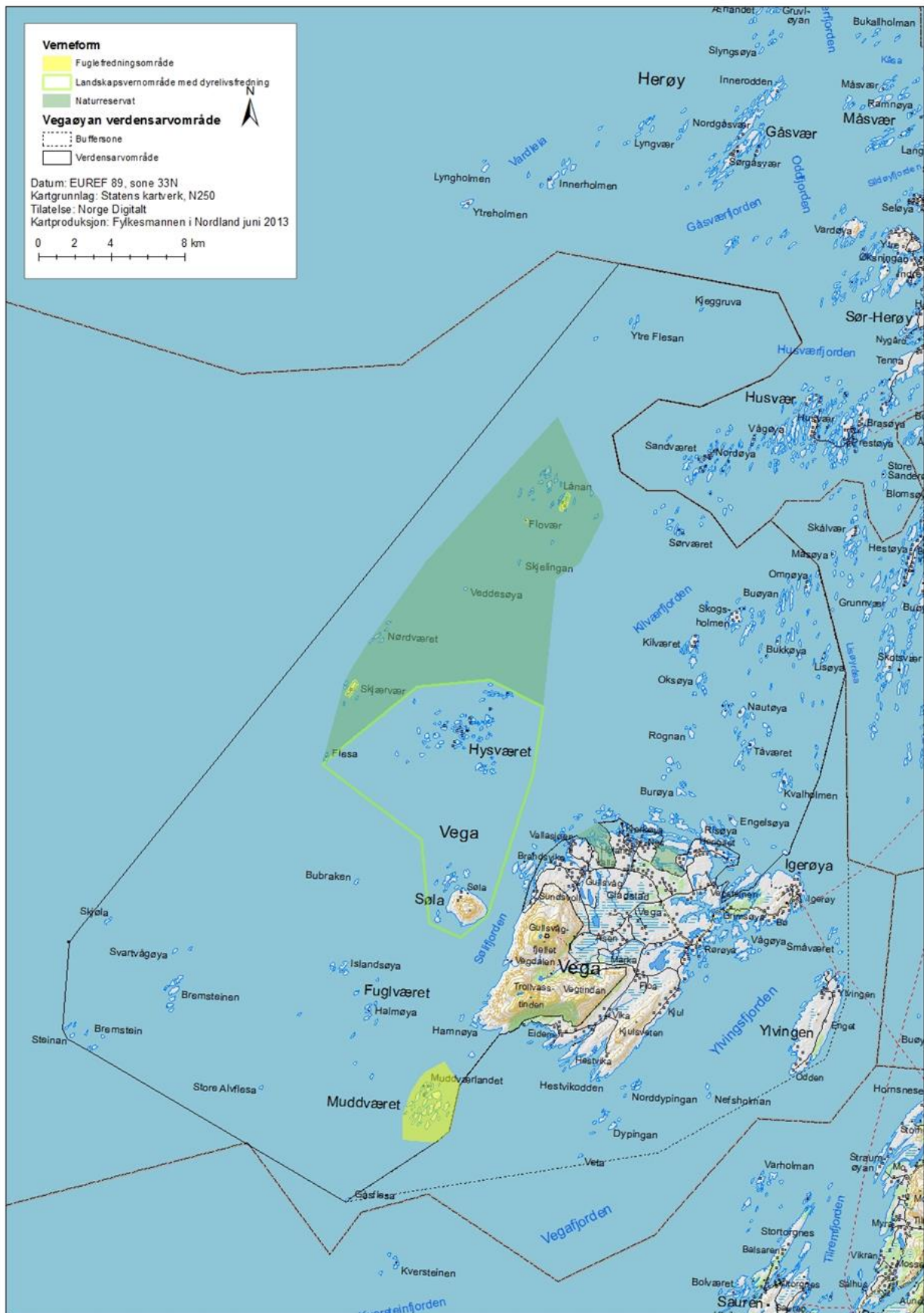
Vega verneområdestyre består av tre politiske representanter; to fra Vega kommune og en fra Nordland fylkeskommune. Sekretariatet for verneområdestyret er en verneområdeforvalter som er ansatt hos Fylkesmannen i Nordland, men med lokalt kontorsted. Forvalteren skal sammen med styret se til at forvaltningen av verneområdene gjennomføres i samsvar med verneforskriftene for de enkelte verneområdene, naturmangfoldloven, nasjonale miljømål og internasjonale forpliktelser. Se kart med oversikt over verneområdene side 4.

Styret fra 2015 ble konstituert 12.mars 2012: André Møller (leder), Hanne Wika (nestleder med vara Marius Jøsevoid), Ann-Hege Lervåg (styremedlem med vara Einar Silseth). Jannike Wika har siden september 2011 vært ansatt som verneområdeforvalter.

Konstitueringen innebærer at forvaltningsmyndigheten for verneområdene i Vega kommune er delegert til Vega verneområdestyre. Vega verneområdestyre har med konstitueringen påtatt seg å forvalte viktige nasjonale og internasjonale naturverdier (jf. vedtektene av 14.10.2014). Styret skal sørge for at de nasjonale verdiene blir ivaretatt som forutsatt gjennom opprettelsen av de ulike verneområdene og forvaltningen av verneområdene skal sees i sammenheng med forvaltningen av verdensarvområdet.

Forvalteren er underlagt styret i forvaltningen av verneområdene. Forvalterens hovedfunksjon er å være sekretariat for verneområdestyret og faglig forberede alle styresaker.

Det er Vega verneområdestyre sitt ansvar å påse at verneverdiene ikke forringes/ivaretas, som følge av deres forvaltningspraksis. Hvis verneverdiene forringes eller er i fare for å forringes skal verneområdestyret påse at nødvendige tiltak blir igangsatt. Videre skal Vega verneområdestyre behandle og avgjøre alle dispensasjonssøknader. Styret har også et selvstendig ansvar for å anmelde/rapportere brudd på verneforskriftene. Klage på vedtak skal sendes til Vega verneområdestyre, som oversender saken til Miljødirektoratet.



Kart over Vegaøyan verdensarvområde og verneområdene.

2.0 Midler til forvaltning av verneområdene

Utenom administrative tjenester og drift av sekretariat ble det i 2015 gitt følgende bevilgninger fra Miljødirektoratet til Vega verneområdestyre:

• Drift utvalg	100 000 kr
• Forvaltningsplan	50 000 kr
• Bestillingsdialog	470 000 kr (uten moms)

Kommentarer til hver enkel bevilgning er gitt i kapittel 2.1 – 2.5.

2.1 Drift utvalg

Midlene disponeres av styret. Reise og møtegodtgjørelse for Vega verneområdestyre. Vega verneområdestyre hadde i 2015 fire styremøter og to befaringer, hvor den ene befaringen gikk til verneområder i sjø og den andre til verneområdene på hovedøya Vega.



Bilde: Styret på befaring til Sjøla, juni 2015

2.2 Forvaltningsplan

Midlene disponeres av styret. Forvaltningsplanen for Vegaøyen verdensarvområde ble endelig godkjent av Miljødirektoratet 23.10.2014 og Vega kommune sluttet seg til planen i kommunestyret 19.3.2015. Utgifter til arbeidet med forvaltningsplanene ble i 2015 brukt til trykking av 250 eksemplar samt porto til utsending av planen til relevante mottakere.



Bilde: Forsiden av Forvaltningsplanen for Vegaøyen verdensarvområde (2015 – 2022)

2.3 Bestillingsdialog

Bestillingsdialogmidler er tiltaks-/investeringsmidler i nasjonalparker og andre større verneområder. Tiltakene skal være i tråd med forvaltnings-/skjøtselsplan eller andre relevante styringsdokumenter. Midlene skal gå til tiltak som er nødvendig for å ta vare på verneverdiene, inkludert investeringsutgifter til informasjon, skjøtsels-, og tilretteleggingstiltak. Midlene disponeres av styret, og prioriteringene av midlene som ble bevilget gjennom bestillingsdialogen er vist i kapittel 3.

***Bestillingsdialogen** er en formalisert prosess mellom forvaltningsmyndigheten og SNO (Statens naturoppsyn) lokalt for å sikre god dialog og forutsigbarhet med hensyn til prioritering av oppsynsinnsats og gjennomføring av tiltak i felt. Bestillingsmøtene er en arena for rapportering fra SNO lokalt, drøfting av status, utfordringer og tiltaksbehov. Dette er et grunnlag for forvaltningsmyndighetens innmelding av behov for oppsynsinnsats og gjennomføring av tiltak, samt innmelding av behov for tiltaksmidler til Miljødirektoratet/SNO.*

SNO er selv ansvarlig for planlegging, prioriteringer, personell og økonomi for gjennomføring og rapportering av disse "kjerneoppgavene". Det vil likevel være av stor betydning at forvaltningsmyndigheten gir SNO faglige premisser og forslag til prioriteringer for aktiviteten som ligger i SNOs egen oppgaveportefølje. Forvaltningsmyndighetene kan i tillegg ha behov for å få utført feltoppgaver ut over SNOs egne, faste kjerneoppgaver, som registreringsarbeid, særlige tiltak i verneområder (informasjons-, skjøtsels- eller tilretteleggingstiltak) og lignende.

Forvaltningsmyndigheten og SNO lokalt kan avtale å gjennomføre slikt feltarbeid gjennom bestillingsdialogen. SNO lokalt vil avstemme disse oppgavene ift andre pålagte oppgaver og kapasitet.



Bilde: SNO på befaring i Skjærvær, august 2015.

3.0 Tiltak i verneområdene på Vega

Vega verneområdestyre fikk 470 000 kr (uten moms) gjennom bestillingsdialogen til tiltak i verneområdene. I tillegg fikk Vega verneområdestyre etter tildelt 325 000 (inkl moms) gjennom supplerende tildelinger i løpet av 2015. Se hvordan disse ble fordelt i kapitlene under.



Bilde: Skogbrukselever fra Mosjøen videregående skole i Kjellerhaugvatnet mars 2015.

3.1 Tiltaksmidler gjennom bestillingsdialogen 2015

Vega verneområdestyre fikk i 2015 tildelt 470 000 kr (uten moms) til tiltak i verneområdene og prioriterte i 2015 å bruke pengene til følgende tiltak:

1. Beiting i Holandsosen naturreservat 15 000 kr
2. Beiting i Kjellerhaugvatnet naturreservat 18 000 kr
3. Beiting i Hysvær/Søla landskapsvernområde 105 000 kr
4. Slått i Lånan fuglefredningsområde 30 000 kr
5. Slått i Skjærvær fuglefredningsområde 20 000 kr
6. Skjøtsel i Hysvær/Søla landskapsvernområde 18 000 kr
7. Hogst av sitkagran i Kjellerhaugvatnet nord 90 000 kr
8. Hogst av sitkagran i Kjellerhaugvatnet nord (elvever frå Mosjøen vgs.) 20 000 kr
9. Hogst av sitkagran i Hysvær/Søla landskapsvernområde 10 000 kr
10. Kompensasjon for tømmer i midtre område av Kjellerhaugvatnet 25 000 kr
11. Minkfangst 12 000 kr

12. Sjøppelaksjon i Hysvær/Søla landskapsvernområde 10 000 kr
13. Fuglekikkerpunkt i Kjellerhaugvatnet naturreservat 83 000 kr
14. Kompetanseheving kulturlandskap 5 000 kr
15. Fjerne spredte sitkaplanter i Holandsosen og Kjellerhaugvatnet 2 000 kr
16. Uforutsette utgifter 7 000 kr

3.2 Supplerende tildeling

Vega verneområdestyre fikk i tillegg etter søknad tildelt totalt 325 000 kr (inkl. moms) gjennom supplerende tildeling:

- Informasjon om naturverdier fra forvaltningsknutepunktet 155 000 kr. 11 000 kr av disse midlene ble brukt i 2015. Det resterende **144 000 kr** skal brukes i til nye informasjonsplakater og er overført til Stiftelsen Vegaøyen Verdensarv.
- Revidering av skjøtselsplanen for Skjærvær og utarbeiding av skjøtselsplan for Muddvær **90 000 kr**. Arbeidet skal gjøres i 2016 og midlene er overført til Stiftelsen Vegaøyen Verdensarv.
- Midler til planarbeid **80 000 kr**. Arbeidet skal gjøres i 2016 og midlene er overført til Stiftelsen Vegaøyen Verdensarv.

3.3 Sjøppel og sitkagran i Hysvær

Elever fra 10.klasse ved Vega skole var i september 2015 med på et prosjekt i Hysvær som handlet om:

1. Sitkagran – fremmed art. Hvorfor ble denne arten plantet? Hvorfor mener mange at den nå er et problem? Er det noen positive sider med sitkagranskog?
2. Marin forsøpling. Hva er marin forsøpling? Eksempel? Hvorfor er dette et SÅ stort problem?
3. Yrkesvalg: Statens naturoppsyn, naturforvalter, fisker/bonde. Øystein, Runar og verneområdeforvalter forteller noen ord om vår jobb.



Bilde: Sjøppelet som ble samlet i Hysvær av elever fra Vega skole september 2015.

Dette er et samarbeid mellom Vega skole, SNO og Vega verneområdestyre.

Elevene tok bilder underveis (med egen mobil) som ble brukt i etterarbeidet samt en presentasjon av arbeidet som de gjorde i Hysvær. Sjøppelet ble levert inn på SHMIL i Brønnøysund.



Bilde: Elever fra Vega skole bærer tømmer av sitkaskog i Hysvær september 2015

3.4 Rapportering fra SNO – lokalt

Vega verneområdestyre hadde følgende innspill/forventninger til SNOs kjerneoppgaver i 2015:

- Holder oppsyn med faste hekke- og ynglelokaliteter for trua/sårbare arter.
- Holde tilsyn med fugl i verdensarvområdet i eggleggingstida særlig i områdene med ferdselsforbud.
- Holder tilsyn med samtlige grensemerker, skilt og informasjonstavler. Oppsynet må selv vurdere behovet for og melde inn supplerende anskaffelser av verneskilt av nødvendige typer.
- Informasjon om naturverdiene og om regelverk som skal beskytte naturverdiene.
- Alle registreringer som gjøres legges inn i www.artsobservasjoner.no. Andre registreringer legges inn i miljødirektoratets verneområdelogg.

I tillegg bestilte Vega verneområdestyre følgende personellressurser fra SNO-lokalt (i prioritert rekkefølge):

- Holandsosen naturreservat: Slutføre etterarbeidet med hogst av sitkaskog. 0,20 ukesverk.
- Kjellerhaugvatnet naturreservat: Følge opp/vedlikeholdeklopplegging i myr ved innfallspørt. 0,50 ukesverk.
- Lånan, Flovær og Skjærvær, Lånan/Skjærvær, Hysvær-Søla og Muddvær: Felles befarung med båt. 1,40 ukesverk.
- Et eller flere av verneområdene. Formidling/informasjon til barn og unge. Synliggjøring av SNO sitt arbeid lokalt. 0,20 ukesverk.
- Verdensarvområdet: Fangst av mink. 2,00 ukesverk.

- Kjellerhaugvatnet naturreservat: Hente prøver fra kalksjø. 0,50 ukesverk.
- Verdensarvområdet. Registrering av fugl. 1,00 ukesverk.
- Forvalterknutepunkt på Nes: Kontortid. Avvikling av møter med knutepunktet samt andre brukere av verdensarvområdet. 0,10 ukesverk/uke.
- Verdensarvområdet. Organisere oppsamling av strandsjøppel i alle øyværene i Vega, og forestå transport av oppsamlet strandsjøppel fra øyværene til avfallsanlegg i Brønnøysund. 0,80 ukesverk.

SNO-lokalt har loggført i underkant av 360 timeverk i Vega kommune i pr oktober 2015. Av dette er ca. 200 arbeidstimer knyttet direkte til oppsyn eller oppdrag i verneområder. Som tidligere har oppsynet stort sett blitt utført som "fellesoppdrag" som har omfattet "tilstandsoppsyn" i natur generelt, og Verdensarvområde og verneområder spesielt. Det har også blitt utført enkelte mer praktiske oppdrag i form av skjøtsel i verneområder, samt oppsett av løveskilt, jakt- og fellefangst av mink.

Som tidligere år kan det i ettertid være til dels vanskelig å tidfeste hvor mye tid og ressurser som har blitt brukt på den enkelte oppgave siden oppsynsturene har flere elementer i seg. SNO-lokalt har fortsatt som målsetting å i størst mulig grad "være til stede" i ansvarsområdet generelt og Verdensarvområdet og verneområdene spesielt.

SNO-Helgeland har hatt høy prioritet på å føre oppsyn og utføre bestilte oppdrag og tiltak i Verneområdene i Vega i 2015. Det har vært utført oppsyn i samtlige 6(7) verneområder i Vega i 2015. Det er loggført 51 oppsynsturer- eller oppdrag, i verneområder, - noe som gir et snitt pr. verneområde på ca. 8,5 for 2015.

Bestilte oppdrag som registrering av hekkende skarv i Skjærvær/Lånan NR, uttransport av tømmer og kapping/fjerning av stål gjerdestolper i Holandsosen NR, er utført. Befaringer, oppsyns- og andre oppdrag i verneområder beskrives ikke nærmere i denne rapport. Det vises til verneområdelogg for nærmere detaljer om oppdrag utført i det enkelte verneområde. Verneområdeloggen er pr. d.d. tilnærmet fullstendig ført, men noen bilder og gps-registreringer vil bli lagt inn i løpet av vinteren.

Generelle utviklingstrekk/utfordringer

Gjennom 2015 har det ikke fremstått noen klare utviklingstrekk for verneområdene i Vega Tilstanden generelt, ser en bort fra forbedringene som følger av skjøtsel og fjerning av "svartelistede" arter, synes tilnærmet uendret, med unntak av de områdene som det foregår skjøtsel i.

Anbefalte oppfølgingspunkter neste år

Generelt mener rapportskriver det som tidligere år må være et mål i seg selv å få oppsøkt alle verneområdene, - helst flere ganger. Verneområder med ilandstigningsforbud vil bli prioritert. Det bør ut fra preventive hensyn fortsatt være slik at en av oppsynets viktigste oppgaver er **å være til stede**, - "å se og bli sett".

Det vil være et mål for 2016 for SNO å holde alle de 7 vestligste ærfuglværene fri for mink i hekkesesongen for ærfugl. Det vil også være et mål å minimum få gjennomført en aksjon med skoleklasse for oppsamling av strandsøppel i verneområde i Vega.

Registrering av barskog i verdensarvområdet

Registrering av barskog i verdensarvområdet ble gjennomført med konsulent Steinar Hansen etter bestilling fra Stiftelsen Vegaøyen Verdensarv. Registreringen ble gjort 15. og 16.10.2015. Det ble foretatt befaring og vurdering av 25 lokaliteter med planta barskog. Mesteparten av plantinga er foretatt som leplanting, i spredte grupper og rundt bebyggelse.

Noen steder der det også tette bestand med sitkagran i kombinasjon med leplantinger av bergfuru. Det har derfor vært vanskelig å vurdere tilplanta barskog ut fra tradisjonelle metoder for skogtakst. En har da foretatt telling av trær på spredte plantinger og vurdert tilplanta areal skjønnsmessig under befaringa og delvis ut fra flyfoto. Det meste av skogen er tilplanta på 60 - 70 tallet, men på Skogsholmen er det også arealer med nyere planting.

Spesielt sitkagrana har allerede som unge trær stor frøproduksjon, og det er registrert en god del spredning av nye planter i nærheten av etablerte sitkabestander. Med unntak av Skogsholm hvor bergfuru synes ha like stor, - eller kanskje større, spredningsevne (og potensiale pga stort antall) enn sitka, ser bergfuru ut til å ha noe mindre naturlig spredningsevne enn sitka. Sitkagran blir vanligvis ikke rørt av beitedyr. For å få vekk sitkaplanter må det derfor foretas "luking" av småtrær, spesielt i perioden etter hogst av tette skogbestander.

I en del av lokalitetene med planta barskog er det allerede betydelige mengder nyttbart virke.

På bebygde øyer kan vel noe bergfuru brukes til ved, men regulær skogsdrift med maskiner er neppe økonomisk eller praktisk gjennomførbart i dag. En del av sitkaskogen kunne kanskje vært utnyttet med å ta inn små mobile sagbruk på noen av øyene.

For å fjerne plantaskogen må vel det det meste hogges, kvistes og brennes, eller "prepareres" for nedråtning. Det siste vil gi en periode på 10 - 20 år med betydelig gjødslingseffekt på annen vegetasjon. Hittil har det ikke vært nevneverdig stormfelling av plantaskog på Vegaøyene.

Sumtall for planta barskog på Vegaøyene:

Tilplanta areal	ca 180 da
Antall sitka	ca 6.500 trær
Antall bergfuru (se merkn.)	ca 18.000 trær
Nyttbart skogsvirke	ca 600 kbm
Middels høyde sitka	ca 12 m
Middels høyde bergfuru	ca 6 m

Mrkn. De fleste bergfuruplantene har utviklet mange stammer (4 - 10 stk.) på samme rot, slik at antall stammer blir langt høyere enn antall trær. Se ellers vedlagt liste over registreringer og koordinater for de enkelte lokalitetene

3.5 Andre tiltak

Plukke sikaplanter i Holandsosen og Kjellerhaugvatnet

Staten bruker betydelige ressurser på å ivareta verdiene som finnes i Holandsosen og Kjellerhaugvatnet. Vegetasjon er en viktig del av verdigrunnet og for at området ikke skal gro igjen må det skjøttes. Sitkaskogen har etablert seg på Vega – også i naturreservatene. Denne arten vil vi ikke ha i naturreservatene. I 2009 – 2011 ble all sitkaskog innafor Holandsosen naturreservat fjernet og i Kjellerhaugvatnet har det pågått hogst siden 2012. Nå ser vi at små sikaplanter spretter opp særlig i hogstfeltene.

I juni 2015 lånte verneområdeforvalter elever fra Mosjøen vgs. og satte dem inn i denne problemstillingen, de blir med til Holandsosen og Kjellerhaugvatnet å «napper» opp små sitkatrær.



Bilder av elever fra Mosjøen vgs. i Kjellerhaugvatnet naturreservat for å plukke sikaplanter, juni 2015.



Bilder av elever fra Mosjøen vgs. i Holandsosen naturreservat for å plukke sitkaplanter, juni 2015.

Sviing av lyng i Holandsosen naturreservat

Etter at beitet i Holandsosen opphørte på 1970-tallet førte det til en gradvis gjengroing. Å holde Holandsosen åpen er viktig for å opprettholde området som et viktig område for våtmarks fugler som ender, vadere og lommer. I dag beites området av sau og storfe. På grunn av kalkrike bergarter er Holandsosen også spesiell botanisk sett. Et godt beitetrykk vil kunne holde landskapet åpent, men sviing er viktig for å få bukt med gjengroing av einer og krekling samt fornying av røsslyng.

For fjerde gang ble det i 2015 svidd i Holandsosen naturreservat. Målet med lyngsviing er å forbedre beiting i lyngheier og bevare det biologiske mangfoldet. Sviingen følger anbefalingene fra Sviplan for Holandsosen (Bioforsk Rapport 2012).



Kart og bilde av svidde flater i Holandsosen naturreservat fra 2010 - 2015

Hogst av sitkagran *utaf*for verneområdene på Vega

Vega verneområdestyre registrerer at det brukes mye ressurser på å fjerne spredt sitkaplanter i verneområdene på hovedøya Vega. For å redusere spredningen av sitkagran er det ønskelig at mer av sitkaskogen rundt verneområdene blir fjernet. Derfor tok Vega verneområdestyre initiativ til et samarbeid mellom Vega kommune og Allskog for å se på mulighetene for å hogge mer sitkaskog på Vega og frakte det fra øya med båt.

I mai 2015 holdt Allskog og Vega kommune et informasjonsmøte for grunneiere på Vega om muligheten for å ta ut sitkaskog på Vega. Påfølgende dag fikk grunneierne befaring med Allskog og Vega kommune. Vega kommune arbeider med å legge til rette for hogstarbeid på Vega og Allskog arbeider med mer befaringer på Vega og utarbeider tilbud til grunneiere.

Hekkende Grågås på Vega 2015

Verneområdeforvalter har vært med i en politisk sammensatt gruppe hvor landbrukssjef i Vega kommunen har vært sekretær. Her ble det diskutert ulike tiltak for å redusere konflikten mellom landbruk og grågåsbestanden på Vega, hvor Forvaltningsplanen for kortnebbgås, hvitkinngås og grågås i Alstahaug, Dønna, Herøy og Vega ble brukt som utgangspunkt. Grunneierlag og andre ble oppfordret å plukke grågåsegg i den perioden det er mulig. Når det gjelder selve eggsankingen er det viktig at visse kjøreregler følges:

- Sankingen bør gjøres fra slutten av mars til slutten av april. Det kan være store lokale forskjeller på tidspunkt, slik at det er en fordel å følge litt med gåsa.
- Dersom området oppsøkes tidlig i hekkeperioden kan det tas en ny runde etter ca. tre uker for å se om det har kommet nye egg.

- 2 – 3 egg legges igjen i reirene. Plukking av grågåsegg kan skje frem til 30.april 2015.
- Områdene det letes egg i må ikke frekventeres for ofte, gåsa blir lett skremt og finner da andre områder.
- Antall tatt egg og besøkte reir noteres og leveres til kommunen. Områdene det letes i merkes av på kart.

Verneområdeforvalter var i april 2015 med en klasse fra Vega skole, grunneier og lærer for å lete egg. Dagen etter brukte elevene eggene til matlaging.

Det ble i juni 2015 gjort en telling av bestanden på hovedøya Vega. Rapporten ligger på Vega verneområdestyre sin hjemmeside: <http://www.nasjonalparkstyre.no/Vega/>



Bilde: Elever fra Vega skole deltok i april 2015 på sanking av grågåsegg i samarbeid med grunneier

4.0 Forvaltningsplan for Vegaøyen verdensarvområde

Verneområdeforvalter har i oppdrag å revidere forvaltningsplanen for Vegaøyen verdensarvområde.

Vega verneområdestyre gjennomførte vår 2014 høring av forvaltningsplanen. Høringen ble sendt til grunneiere, brukere, interesseorganisasjoner, myndigheter og andre aktuelle instanser. Det kom inn totalt ni innspill. I vurderingen av innspillene har arbeidsutvalget for forvaltningsplanen bistått sekretariatet. Arbeidsutvalget består av miljøvernsjef i Vega kommune Margrethe Wika, daglig leder i Stiftelsen Vegaøyen Verdensarv Rita Johansen og verneområdeforvalter Jannike Wika.

Utkast av forvaltningsplanen ble godkjent i Vega verneområdestyre 24.6.2014. Den ble endelig godkjent av Miljødirektoratet 23.10.2014. Det som gjenstår for 2015 er at Vega kommune slutter seg til planen og deretter trykking. I tillegg skal et sammendrag oversettes til Engelsk.



Bilde: Barn og unge i verdensarvområdet (foto: Lena Fagerwing)

5.0 Vega verneområdestyrets deltakelse

5.1 Styret

Det ble avholdt fire styremøter i 2015. Protokoller for møtene ligger på nettside

<http://www.nasjonalparkstyre.no/vega/>

- I 2015 ble det gjennom Vega verneområdestyre
 - Gitt dispensasjon for lavtflyging og landing med helikopter i Eidemsliene, Holandsosen og Kjellerhaugvatnet naturreservat.
 - Gitt dispensasjon fra verneforskriften for motorferdsel i forbindelse med rydding av lauvskog – Holandsosen naturreservat.
 - Gitt dispensasjon fra verneforskriften for motorferdsel i forbindelse med etterarbeid av hogstarbeid i Holandsosen naturreservat.
 - Gitt dispensasjon fra verneforskrift for lavflyging over verneområdene som ligger i Vega kommune.
 - Behandlet klage på avslag om dispensasjon for oppføring av sjøhus/brygge i Lånan.
 - Etter søknad gitt tillatelse til å sette opp nye bygg i forbindelse med ærfugldrif i Muddvær.
- styreleder har
 - deltatt på flere befaringer og møter i tilknytning til skjøtselstiltak
 - i en rekke sammenhenger i arbeidet for å få realisert et verdensarvsenter på Vega
- styret har i 2015 gjennomført befaringer til Kjellerhaugvatnet, Eidemsliene, Muddvær, Søla, Hysvær og Flovær.



Bilde: Vega verneområdestyre på Befaring i Hysvær juni 2015.

5.2 Verneområdeforvalter

Verneområdeforvalter er sekretær for Vega verneområdestyre og har kontorlokaler på Nes. Jannike Wika er ansatt som verneområdeforvalter og begynte i jobben 12. september 2011. Arbeidsoppgavene for verneområdeforvalter har i 2015 vært:

- Sluttføring av arbeid med forvaltningsplan for Vegaøyen verdensarvområde.
- Følge opp tiltak beskrevet i kapittel 3.0 med blant annet befaringer ut i aktuelle verneområder.
- Informasjon og presentasjon av Vega verneområdestyre, arbeidsoppgaver og muligheter.
- Daglig drift med strategi- og økonomiarbeid.
- Delta i prosjektgruppe for innhold i det fremtidige verdensarvsenteret.

Verneområdeforvalter har representert Vega verneområdestyre på følgende:

Februar:

- Møte med leder i miljø og energikomiteen Ola Elvestuen, i Sandnessjøen.
- Møte om grågås på Vega, på Vega Rådhus.
- Møte om basisutstilling i verdensarvsenteret på Vega havhotell, Stiftelsen Vegaøyen Verdensarv.
- Ytre etat (sekretariat fra Møysalen, Midtre-Nordland og Trofors) møter fylkesmannen gjennom videokonferanse.

Mars:

- Informasjon og prosjektstart med skogbrukselever fra Mosjøen videregående skole, avdeling Marka.
- Møte med billedkunster Åse Liv Hauan ad kunstprosjekt i Holandsosen naturreservat.
- Samling for nasjonalparkforvaltere/verneområdeforvaltere hos Fylkesmannen i Nordland, Bodø.
- Styremøte i Stiftelsen Vegaøyen Verdensarv, hvor verneområdeforvalter er observatør.
- Styremøte i Vega verneområdestyre.
- Kommunestyremøte i Vega kommune med fremlegg av Forvaltningsplanen for Vegaøyen Verdensarvområde (2015 – 2022).
- Lyngbrenning i Holandsosen naturreservat.
- Ytre etat (sekretariat fra Møysalen, Midtre-Nordland og Trofors) møter fylkesmannen gjennom videokonferanse.

April:

- Ytre etat (sekretariat fra Møysalen, Midtre-Nordland og Trofors) møter fylkesmannen gjennom videokonferanse.
- Nasjonalparkkonferanse, Miljødirektoratet i Trondheim.
- Sanke grågås egg med Vega skole og grunneiere på Vega.

Mai:

- Ytre etat (sekretariat fra Møysalen, Midtre-Nordland og Trofors) møter fylkesmannen gjennom videokonferanse.
- Avdelingsmøte med miljøvernavdelingen gjennom videokonferanse.

- Åpent møte om sitkahogst på Vega mellom Allskog, Vega kommune og grunneiere.
- Team verdensarvmøte på Vega Rådhus.

Juni:

- Kulturlandskapsdager på Vega.
- Vertskap for to Nasjonalparkstyrever fra Østerdalen på besøk til våre verneområder.
- Vertskap for Miljødirektoratets naturarvavdeling på studietur.
- Formidling til 8.klasse ved Vega skole. Fiskeri og kystkultur på Vegstein, i tilknytning til verdensarvområdet.
- Styremøte i Vega verneområdestyre med befaring til Muddvær, Søla og Hysvær.

Juli:

- Styremøte for Vega verneområdestyre.
- Møte med aktuelle aktører om fartsbegrensning i Vegaøyen Verdensarvområde og i buffersonen.
- Konstituerende møte. Kommunikasjon og formidlingsstrategi i det fremtidige verdensarvsenteret. Brønnøysund.

August:

- Befaring til Muddvær med teknisk avdeling i Vega kommune.
- Møte om kommunikasjonsstrategi i verdensarvsenteret, i Brønnøysund.
- Samling med ytre etat til Møysalen nasjonalpark (se bilde av nasjonalparken under).



Bilde av Møysalen nasjonalpark august 2015

September:

- Prosjekt om marin forsøpling og sitkagran med 10.klasse i Hysvær.
- Arbeidsverksted om formidlingsstrategi til verdensarvsenteret på Vega.
- Arbeidsseminar om Vega som bærekraftig reisemål i Longyearbyen.

- Vernefagsamling på Sundvollen hotell.

Oktober:

- Avdelingsseminar for miljøvernavdeling hos Fylkesmannen i Nordland i Saltdalen.
- Samling for nasjonalparkforvaltere/verneområdeforvaltere hos Fylkesmannen i Nordland, Bodø.
- Møte med journalist for å informere om arbeidet med forvaltning av verneområdene.

November:

- Arbeidsverksted om formidlingsstrategi til verdensarvsenteret på Vega.
- Styremøte i Vega verneområdestyre med befaring til Kjellerhaugvatnet og Eidemsliene naturreservat.
- Samling av Ytre etat (sekretariat fra Møysalen, Midtre-Nordland og Trofors) i Bodø gjennom videokonferanse.
- Åpent møte for fugleinteresserte med Tormod Amundsen som foredragsholder på Vega.
- Befaring med Allskog og Vega kommune til Kjellerhaugvatnet naturreservat.



Bilde: Vega verneområdestyre på befaring til informasjonspunkt ved Eidemsliene naturreservat.

Desember

- Team verdensarv på Vega.
- Møte med turistsjef på Vega om bærekraftig reisemål.
- Samling av Ytre etat (sekretariat fra Møysalen, Midtre-Nordland og Trofors) i Bodø gjennom videokonferanse.

Med Vega Verneområdestyrets samlokalisering med Stiftelsen Vegaøyen Verdensarv, Statens Naturoppsyn, og bygningsvernkonsulent på Nes, er det et godt stykke på vei til å bygge opp et kompetansemiljø på verdensarv. Samlokaliseringen gjør det også enklere å ha en god informasjonsflyt og dialog i prosjektutvikling og ulike tiltak.

Vedlegg:

Årsrapport SNO-Helgeland 2015.

Rapport registrering av barskog i verdensarvområdet 2015.



ÅRSRAPPORT SNO-Helgeland 2015



Vega lokale verneområdestyre Stiftelsen Vegaøyen verdensarvområde

Del A

Kjerneoppgaver (kontroll, tilsyn, informasjon mv)

- Generelt
- Verneområder i Vega
- Vegaøyen Verdensarvområde
- Felling av mink
- Hekkelokaliteter rovfugl
- Jaktoppsyn
- Motorferdsel
- Kulturminner

Generelt vedr oppsynet 2015

Kort om aktivitet

Rapportskriver har loggført i underkant av 360 timeverk i Vega kommune i 2015, - så langt. Av dette er ca. 200 arbeidstimer knyttet direkte til oppsyn eller oppdrag i verneområder. Som tidligere har oppsynet stort sett blitt utført som "fellesoppdrag" som har omfattet "tilstandsoppsyn" i natur generelt, og Verdensarvområde og verneområder spesielt. Det har også blitt utført enkelte mer praktiske oppdrag i form av skjøtsel i verneområder, samt oppsett av løveskilt, jakt- og fellefangst av mink.

Som tidligere år kan det i ettertid være vanskelig å tidfeste hvor mye tid og ressurser som har blitt brukt på den enkelte oppgave siden oppsynsturene har flere elementer i seg.

Rapportskriver har fortsatt som målsetting å i størst mulig grad å "være til stede" i ansvarsområdet generelt og Verdensarvområdet og verneområdene spesielt.

Verneområder i Vega - generelt

Kort om aktiviteten

SNO-Helgeland har hatt høy prioritet på å føre oppsyn og utføre bestilte oppdrag og tiltak i Verneområdene i Vega i 2015. Det har vært utført oppsyn i samtlige 6(7) verneområder i Vega i 2015. Det er loggført 51 oppsynsturer- eller oppdrag, i verneområder,- noe som gir et snitt pr. verneområde på ca. 8,5 for 2015.

Bestilte oppdrag som registrering av hekkende skarv i Skjærvær/Lånan NR, uttransport av tømmer og kapping/fjerning av stål gjerdestolper i Holandsosen NR, er utført. Befaringer, oppsyns- og andre oppdrag i verneområder beskrives ikke nærmere i denne rapport. Det vises til verneområdelogg for nærmere detaljer om oppdrag utført i det enkelte verneområde. Verneområdeloggen er pr. d.d. tilnærmet fullstendig ført, men noen bilder og gps-registreringer vil bli lagt inn i løpet av vinteren.

Generelle utviklingstrekk/utfordringer

Gjennom 2015 har det ikke fremstått noen klare utviklingstrekk for verneområdene i Vega Tilstanden generelt, ser en bort fra forbedringene som følger av skjøtsel og fjerning av "svartelistede" arter, synes tilnærmet uendret, med unntak av de områdene som det foregår skjøtsel i.

Anbefalte oppfølgingspunkter neste år

Generelt mener rapportskriver det som tidligere år må være et mål i seg selv å få oppsøkt alle verneområdene, - helst flere ganger. Verneområder med ilandstigningsforbud vil bli prioritert. Det bør ut fra preventive hensyn fortsatt være slik at en av oppsynets viktigste oppgaver er **å være til stede**, - "å se og bli sett".

Det vil være et mål for 2016 for SNO å holde alle de 7 vestligste ærfuglværene fri for mink i hekkesesongen for ærfugl.

Det vil også være et mål å minimum få gjennomført en aksjon med skoleklasse for oppsamling av strandsjøppel i verneområde i Vega.

Vega Verdensarvområde

Kort om aktiviteten

”Verdensarvorganisasjonen” har for 2015 kun hatt et klart definert oppdrag til SNO, - registrering av plantet barskog på øyer i Verdensarvområdet. Oppdraget er utført og rapport skrevet av vorstmann Steinar Hansen, Hommelstø.

Det har heller ikke i 2015 fremstått typiske ”verdensarv-oppgaver” gjennom oppsynet, - foruten som tidligere tilknytningen til ”turisme og ren natur” og felling av mink i tilknytning til ærfuglkulturen.

SNO-Helgeland har i 2015 tatt initiativet til og gjennomført befaringer i Verdensarvområdet med elever fra Politihøyskolen. Flere ærfuglvær har vært besøkt og informasjon ble gitt om Verdensarvområdet og hva statusen innebærer. Samme gjennomføring vil bli forsøkt gjennomført i 2016 med nytt kull med studenter som kommer til Sør-Helgeland.

SNO-Helgeland har deltatt og stått for transport ved flere befaringer i Verdensarvområdet hvor verneområdeforvalter og folk fra Teknisk avd., Vega kommune, har deltatt. Bakgrunn for befaringene har bla. vært vurdering ift Plan- og Bygningslov og verneforskrift av bygningsmessige tiltak igangsatt eller planlagt igangsatt.

Utviklingstrekk/utfordringer

Som tidligere fremstår alvorlig forurensing av sjøområdene utenfor Vega nok fortsatt som den største trussel for Verdensarvområdet. En stor del av Verdensarvområdet består av hav- grunt vann eller øyer. Et havari med båt, eller et utslipp fra den tiltagende oljeutvinningen utenfor Helgeland, vil kunne få svært store konsekvenser for Verdensarvområdet.

Strandsøppel er og blir en stor utfordring i Verdensarvområdet. Trusselen er ikke akutt som ved oljeutslipp, men strandsøppelet er mange steder svært skjemmende. Det er fortsatt slik at selv om bare verneområder prioriteres for oppsamling, er mengden strandsøppel formidabel og oppgaven med å skulle få fjernet alt nesten illusorisk, i hvert fall hvis en skal holde seg til de metoder og det omfang av oppsamling som har vært gjort til nå.

Tiltagende turisme på Helgeland generelt, har ikke heller i 2015 medført store problemer som er blitt registrert, eller meldt til SNO. Hva gjelder turisttrafikken "på sjøen og til øyene" i Vega Verdensarvområde synes den fortsatt stort sett å bli styrt gjennom arrangerte guidede turer. Det er fra rapportskrivers ståsted vanskelig å ha noen klar formening om den ”uorganiserte” turisttrafikken på sjøen og til øyene i Verdensarvområdet er økende eller avtagende. Inntrykket er nok at de forskjeller en registrerer fra år til år kanskje mer har med værmessige forhold å gjøre, enn med strukturelle endringer i tilstrømningen av turister. Antallet kajakkpadlende turister antas også være omtrent som tidligere. Det er ikke rapportert om uheldige episoder. - Med andre ord omtrent som tidligere år.

Tilbakemelding fra fuglevokterne i Verdensarvområdet er at 2015 har stort sett har vært et greit år, uten store eller spesielle problemer. Antallet hekkende ærfugl (i hus) er omtrent som tidligere eller litt mindre.

Den eksplosjonsartede vekst i bestanden av vond en kunne se på enkelte øyer i Verdensarvområdet i 2014, synes å ha gått tilbake til en mer normal tilstand i 2015.

Anbefalt oppfølgingspunkter neste år.

SNO-Helgeland vil i 2016 ha som en prioritert oppgave å bistå både Verdensarvorganisasjonen, verneområdeforvalter og Vega kommune på områder og i saker der dette er naturlig.

Det vil i 2016 bli forsøkt gjennomført et prosjekt der SNO tilbyr alle øyværene/grendelagene i Verdensarvområdet å samle inn strandsøppel som så blir hentet på ettersommeren av SNO (vederlagsfritt), og fraktet til SHMIL i Brønnøysund. Det vil bli satt en øvre grense på 100 sekker pr. øyvær.

SNO-Helgeland mener det fortsatt bør være et mål at en kommer frem til felles retningslinjer for alle "etater" for hvordan Verneforskrift og Plan- og Bygningslov skal håndheves i verneområdene spesielt og Verdensarvområdet generelt.

Minkfelling

Kort om aktivitet

SNO-Helgeland fikk ikke tilgang på hund fra egen organisasjon for søk etter mink i Vegaøyene i 2015. Det synes imidlertid å være et berettiget håp for at det kan bli gjennomført søk med hund på våren 2016.

SNO-Helgeland gjennomførte våren 2015 jakt og fangst med felle i Hysvær/Søla LVO (kun Søla med tilliggende øyer). Det ble tatt 6 mink i felle, mens 1 ble skutt.



Utviklingstrekk

Det er vanskelig å si noe sikkert om hvorvidt minkbestanden i verneområdene i Vega avtar, øker, eller holder seg stabil. Det kan synes som om det svinger fra år til år med tettheten av mink. Årsaken til at det er slik er imidlertid vanskelig å ha noen klar formening om.

For vegaøyene generelt må en kunne anta at bestanden av mink er omtrent som tidligere, - eller noe avtagende. Tall for innleverte

mink med krav om skuddpremie i Vega, kan kanskje tyde på det siste. Mens det i 2014 ble innlevert 149 mink, er det så langt i 2015 innlevert 49.

Anbefalte oppfølgingspunkter

Jakt/fangst på mink vil ha prioritet for SNO-Helgeland også i 2015. Det er SNOs mål at alle de 7 vestligste ærfuglværene i Vegaøyane Verdensarvområde skal holdes frie for mink i hekkesesongen.

Hekkelokaliteter rovfugl

Kort om aktiviteten

Lokalisering og registrering av hekkende rovfugl i Vega har i 2015 vært en noe nedprioritert oppgave for SNO.

Pga. feil med tjenestebåten i det aktuelle tidsrom, ble det i 2015 ikke ringmerket havørnunger i Vega.

Utviklingstrekk/utfordringer

Havørnbestanden i Vega synes å være god. At tettheten av hekkinger over år er rimelig konstant, er en indikasjon på at bestanden som sådan også er nokså stabil.

Hubro var tidligere en helt vanlig hekkende fugl i Vega. Selv med god mattilgang (von), er det ikke registrert hekkinger eller forsøk på hekkinger på øyene i Vega siste år. Det er ikke usannsynlig at minst 1 par hekker på hovedøya Vega.

Kongeørn kan sees ganske ofte på Vega. Det er ikke usannsynlig at minst 1 par hekker i kommunen. SNO har søkt etter kongeørn på Vega i 2015, uten å finne konkrete lokaliteter.

Anbefalte oppfølgingspunkt neste år

Oppfølging av lokaliteter for rovfugl bør ha prioritet også i 2016. Registrering, ringmerking og dokumentasjon bør som tidligere i hovedsak gjøres i forbindelse med andre oppgaver/oppdrag.

Som tidligere år antas den største trussel mot rovfuglene, også i Vega, fortsatt å være ”lokal forvaltning/bestandsregulering” ut fra enkeltpersoners holdning til rovfugl. Spesielt gjelder dette holdning til hubro og havørn.

Jaktoppsyn

Kort om aktiviteten

Det er gjennomført 1 kontroll/oppsyn rettet mot jakt på hjortevilt i Vega i 2015. Oppsyn rettet mot jakt på andre jaktbare arter har vært bevisst fulgt opp under oppsynsturer og andre oppdrag

Utviklingstrekk/utfordringer

Det er ikke konstatert noen spesielle utviklingstrekk vedrørende jakt i Vega kommune.

Anbefalt oppfølgingspunkter

Lov om Viltet, - jakt, er og skal være en del av SNOs arbeide og ansvar. Det er i liten grad kontroll med denne aktiviteten i Vega. SNO vil derfor forsøke få til kontroller rettet mot både storvilt- sel- gås- og sjøfugljakt i 2016. – Om ikke for annet, så i hvert fall for å markere at det finnes et oppsyn også på dette området.

Motorferdsel

Kort om aktivitet

Det har ikke vært gjennomført kontroller rettet mot motorferdsel i utmark i Vega i 2015.

Utviklingstrekk/utfordringer

Motorferdsel i utmark antas ikke være et veldig stort problem verken i Vega eller i rapportskriverens øvrige ansvarsområde for den saks skyld. Det vil dog være naivt å tro at det ikke forekommer, også på Vega. Forholdet ulovlig kjøring på snø – barmarkskjøring i Vega kommune er ikke helt oversiktlig.

Anbefalte oppfølgingspunkter

Kontroll av motorferdsel i utmark bør «sesongvist» følges opp mot hhv snøscooter gjennom vinter og vår, og bruk av ATV og lignende redskaper ellers i året, - kanskje spesielt om høsten under storviltjakta.

Kulturminner

Utvalgte/prioriterte kulturminner i ansvarsområdet er så langt i 2015 i liten grad ført tilsyn med av SNO. Ingen av de utvalgte og prioriterte kulturminnene ligger i Vega

Utviklingstrekk/utfordringer

Kontrollene av kulturminner har så langt ikke avdekket spesielle forhold eller utviklingstrekk.

Anbefalte oppfølgingspunkter

SNO vil også i 2016 forsøke følge opp Fylkeskommunens liste og ønsker for kontroll av kulturminner.

Inndragninger og anmeldelser 2014 og 2015**Anmeldelser, inndragninger og øvrige brudd på miljølovgivningen inngitt av SNO-Helgeland i 2014 og 2015.**

Lovverk	Advarsler		Anmeldelser		Inndragning		Totalt	
	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015
Laks- innlandsfisk.	10	1	0	1	26	12	36	14
Motorferdsel (snø)	0	0	0	0	0	0	0	0
Motorferdsel (barmark)	0	0	0	0	0	0	0	0
Naturmangfoldslov	0	0	0	0	0	0	0	0
Viltlov	0	0	0	0	0	0	0	0
Forurensingslov	0	0	0	0	0	0	0	0
Friluftslav	0	0	0	0	0	0	0	0
Kulturminnelov	0	0	0	0	0	0	0	0
Andre lover	0	0	0	0	0	0	0	0
TOTALT antall saker	10	1	0	1	26	12	36	14

Rapportering av oppdrag i henhold til bestillingsskjema del A og B. Utkvittering av utførte oppdrag gjøres i Verneområdelogg.

Skjemaet "oppsyn i verneområder" legges ved (Gjelder bare kystområdene i Nordland)

20.10.2015

Runar Jostein Omnø

Statens naturoppsyn Helgeland

Rapport registrering barskog Vegaøyen Verdensarvområde

Stedsnavn	GPS-posisjon	Merknad	Areal (da)	Høyde (s/f)	Antall sitka	Antall furu	Nyttbart virke (m3)
Muddværet	32W0624852/7225282	Tett planting. Noe spredning.	3	10	500	15	25
Halmøya	32W0620791/7279645	Spredt planting.	3	4	250	50	0
Halmøya: Langøya	32W0620636/7279645	Spredt planting.	3	3	250	50	0
Søla	32W0625323/7728645	Gruppe trær ved innmark.	0	10	10	0	2
Storkvalholmen	32W0628629/7287318	Tett planting. Leplanting. Noe spredning.	15	15/15.	800	3000	60
Hysvær: Tvillingøya	32W0624695/7295040	Tett planting. Noe spredning.	1	8	200	0	10
Hysvær: Brattøya	32W062445/7295104	Spredt planting.	1	3	15	60	0
Hysvær: Gangarøya	32W0624811/7295279	Hageplanting.	0	4	8	0	0
Hysvær: Øy øst for Ytterøy	32W0624150/7295370		2	3	100	120	0
Eggeløysa: (vest av Gardsøya)	32W0633219/7291414	Spredt planting.	0	3	30	20	0
Kvalholmen: Plantefelt 1	33W0367269/7293774	Tett planting. Noe spredning.	3	13	500	0	30
Kvalholmen: Plantefelt 2	33W0367347/7293919	Tett planting. Noe spredning.	2	11	300	0	15
Emårsøya	33W0363967/7297617	Leplanting ved hytter.	1	5	50	75	0
Kilvær: Grønholmen	33W0636229/7298923	Tett planting.	1	7	200	0	0
Kilvær: (Hovedøya)	32W0636407/7301242	Leplanting.	4	08/05.	260	240	30
Kilvær: Hestholmen	32W0635755/7301631		0	5	10	0	0
Kilvær: Slåttholmen	32W0636732/7301307		3	5	0	170	10
Kilvær: Kalvholmen	32W0636745/7300978		1	3	0	50	0
Bukkøya, (hovedøya)	33W0366887/7301675	Tett planting. Noe spredning.	25	14/10.	1000	2000	120
Bukkøy: Holme NE	33WW0367461/7302227	Samlet planting.	3	6	0	500	0
Bukkøy: Vesterøyen "1"	33W0366195/7300734	Tett planting.	15	15/10.	750	1500	150
Bukkøy: Vesterøyen "2"	33W0366026/7300647	Tett planting.	3	12	400	50	30
Bukkøy: Føløya, Risøy, Verøy	33W0367644/7301888	Spredt planting.	3	3	150	0	0
Sørvær	32WW0365132/7307526	Hageplanting ved hytte.	0	5	20	0	0
Skogsholm	33W0364517/7302903	Lok. fra flyfoto. Noe spredning både fra sitka og furu.	80	7	450	10000	100
Skogsholm: Lissbuøya	33W0364529/7302309		1	4	100	0	0
Flovær, (2 øyer mot SW)	32W0626635/7306923	Spredt planting	0	3	25	0	0
Sumtall avrunda		Vegaøyen verdensarvområde.	180	12/6.	6500	18000	600
		Hommelstø 14.10.2015					
		Steinar Hønsen					

